

ANALÝZA

4. 12. 2019

Vývoj českého trhu práce – 3. čtvrtletí 2019

Ukazatele českého trhu práce se letos příliš nemění. Míra nezaměstnanosti setrvává na evropsky nejnižší úrovni 2,2 %, 3. čtvrtletí přineslo též udržení míry zaměstnanosti na vysoké úrovni 75,2 %. Růst nominální průměrné mzdy o 6,9 % byl výsledkem kompromisu finančních možností podniků a jejich přetrvávající vysoké poptávky po pracovní síle. Dvě pětiny mzdového nárůstu pohltila inflace.

Zaměstnanost, nezaměstnanost a nahlášená volná pracovní místa

Výsledky výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) ukazují setrvávání na vrcholu hospodářského cyklu. Zaměstnanost se udržela nad hranicí 5,3 milionu osob, třebaže po sezónním očištění čísla ukazují drobný mezičtvrtletní pokles; 3. čtvrtletí 2019 tak přineslo míru zaměstnanosti 75,2 % ve věkové skupině 15–64 let. Výrazné jsou pokračující změny ve věkové struktuře, které znamenají klesání počtu mladších pracujících osob do 40 let a na druhé straně nárůst zaměstnaných ve vyšším věku, zejména ve věkové skupině 45-49 let, ale výrazně též u 55-59 let a starších 65 let. Nárůst poptávky podniků po pracovní síle je nadále velmi silný. Úřad práce vykazuje počet nahlášených volných pracovních míst, kterých na konci října 2019 spočetl 337 tis., což je drobný pokles proti předchozímu měsíci. Dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 - 64 let bylo evidováno 177 tis. Podíl nezaměstnaných osob (počet v evidenci ÚP poměřený k obyvatelstvu) poklesl na 2,6 %.

Celkový počet nezaměstnaných dle VŠPS (definice ILO – osoby aktivně hledající práci) ve 3. čtvrtletí 2019 dosáhl hodnoty 114,9 tis. osob, po sezónním očištění čísla ukazují mezičtvrtletní nárůst o 8,4 tis. osob. Obecná míra nezaměstnanosti se dostala na hodnotu 2,2 %. Meziročně klesl o 5,7 tis. i počet dlouhodobě nezaměstnaných, ten se snížil na 30,7 tis. osob; více než rok tak bylo bez práce 26,7 % nezaměstnaných.

V České republice je také značný počet osob, které nepracují, aktivně si práci nehledají, ale ve VŠPS uvádějí, že by pracovat chtěly. Tato nevyužitá pracovní rezerva se meziročně snížila o 12,4 tis. na 98,0 tisíc osob, nejméně v historii měření. Stoupající ekonomická aktivita obyvatel je patrná zejména u žen.

Evidenční počet zaměstnanců přepočtený na plně zaměstnané

Předběžné údaje podnikové statistiky ČSÚ ilustrují letošní stagnaci na trhu práce svými ukazateli, především v růstu evidenčního počtu zaměstnanců. Ve 3. čtvrtletí 2019 ve srovnání se stejným obdobím minulého roku přibylo 5,4 tis. zaměstnanců přepočtených na plně zaměstnané, to je relativní nárůst pouze o 0,1 %, čímž jsme se dostali na hodnotu 4 075,3 tis. Tento ukazatel rostl od roku 2014, hodnoty meziročního nárůstu kolísaly, až se aktuálně růstový trend takřka zastavil. Z hlediska jednotlivých odvětví jsou tendence různorodé, poklesy se očitě soustředí do primárního a sekundárního sektoru, tedy do zemědělství a průmyslu. Rozhodně není novinkou klesání počtu zaměstnanců v neperspektivní těžbě a dobývání, kde jde naopak o dlouhodobý vývoj. Tam aktuálně ubylo 4,3 %, tj. 1,0 tis. přepočtených počtů zaměstnanců. Naopak signifikantní z hlediska ekonomického cyklu – a též početně nejvýznamnější – je úbytek ve zpracovatelském průmyslu, kde meziročně ubylo pracovních míst o 16 tis., tj. 1,4 %.

ANALÝZA

S tím souvisí i propad v odvětví administrativní a podpůrné činnosti, kde převažují agenturní zaměstnanci pracující převážně také na místech v průmyslu. Tam poklesl počet o 6,5 tis., což je vzhledem k velikosti odvětví relativní úbytek o 3,3 %. Z terciárního sektoru služeb, kde zaměstnanci obecně přibývali, značně vyčnívá peněžnictví a pojišťovnictví, kde počet poklesl o 1,4 tis., což je relativní úbytek o 1,9 %.

V zemědělství ubylo 1,9 tis. míst, což je relativně méně o 2,0 %. Objevil se i drobný pokles ve stavebnictví (0,5 tis.; 0,2 %), kterému se jinak ekonomicky dařilo; v kulturních, zábavních a rekreačních činnostech byl menší pokles o 0,3 tis. (0,6 %), v odvětví doprava a skladování počet zaměstnanců stagnoval (0,0 tis.).

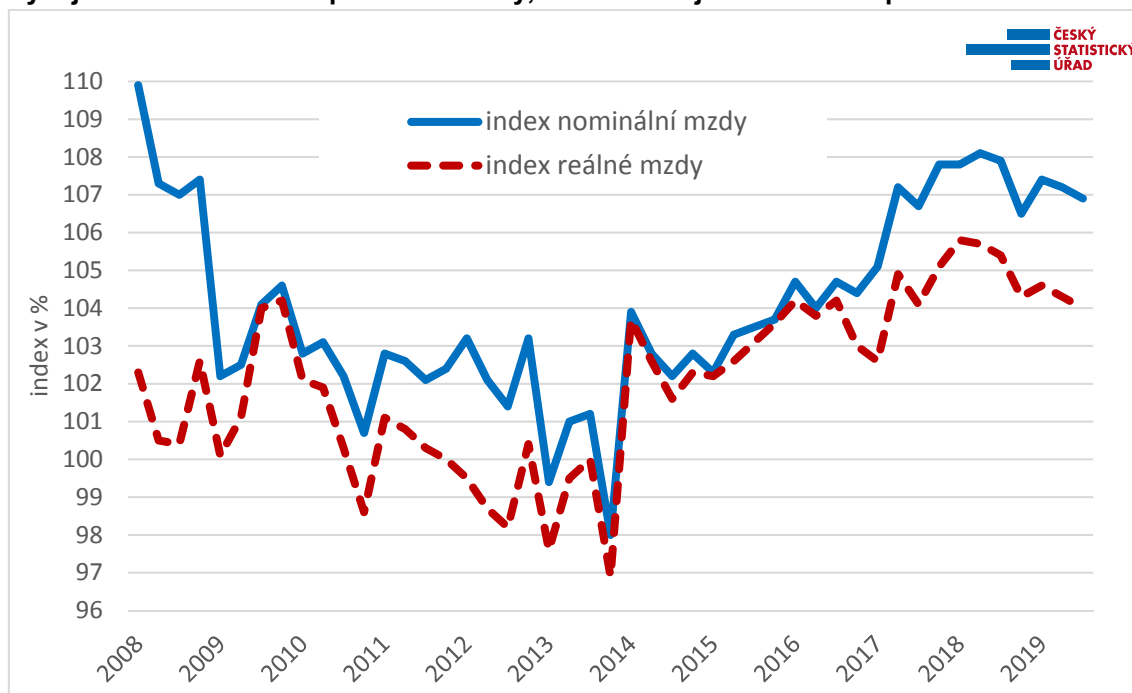
Největší relativní nárůst byl v menším odvětví činnosti v oblasti nemovitostí (5,2 %). Setrvalý je růst počtu zaměstnanců v odvětví informační a komunikační činnosti, aktuálně 2,4 tis., relativně 2,0 %. Absolutně největší početní přírůstek byl v tržních odvětvích ve velkoobchodě a maloobchodě, kde přibýlo 6,0 tis., tj. 1,2 %. Profesní, vědecké a technické činnosti zaměstnaly o 4,2 tis. více zaměstnanců (2,4 %).

V odvětvích s dominancí státu narostl počet zaměstnanců nejvíce ve vzdělávání (8,3 tis.), následován zdravotní a sociální péčí (5,5 tis.). Ve veřejné správě a obraně přibýlo 0,9 tis. zaměstnanců.

Průměrné měsíční hrubé mzdy

Z hlediska mezd se letošní rok vyznačuje zpomalujícím růstem, který je zároveň nižší než loňské hodnoty. Údaje za 3. čtvrtletí 2019 navazují na ekonomický vývoj, průměrná mzda (33 697 Kč) vzrostla nominálně ke stejnému období roku 2018 o 6,9 %.

Vývoj nominální a reálné průměrné mzdy, index ke stejnému čtvrtletí předchozího roku

ANALÝZA

V reálném vyjádření byl však mzdový růst výrazně slabší – mzdy aktuálně vzrostly o 4,0 %, zatímco v celém předchozím roce 2018 to bylo o 5,3 % a v roce 2017 o 4,2 %. Viníkem je vyšší inflace (index spotřebitelských cen; v grafu jako prostor mezi oběma křivkami), která dosáhla aktuálně hodnoty 2,8 %, tedy o 0,7 p.b. více než byla loňská hodnota.

Mzdový růst byl mnohem méně diferencovaný v jednotlivých odvětvích než vývoj počtu zaměstnanců. S jedinou výjimkou byl všude meziroční nominální nárůst více než pětiprocentní. Uvedenou výjimkou byla veřejná správa a obrana s nárůstem 4,9 %. Naopak výsledek ve vzdělávání s hodnotou 11,1 % znamenal nejvyšší mzdový nárůst ze všech odvětvových секcí. Nejvyšší průměrnou mzdu najdeme v informačních a komunikačních činnostech s úrovní 57 785 Kč; ta vzrostla meziročně o 5,5 %. Druhou příčku má peněžnictví a pojišťovnictví, kde se průměrná mzda zvýšila o 8,8 % na 56 191 Kč. Třetí příčku si pak s odstupem drží odvětví výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu s 46 376 Kč, kde najdeme aktuálně nárůst o 7,1 %.

V ubytování, stravování a pohostinství vzrostla průměrná mzda o 6,9 % a stále zůstává na nejnižší úrovni (20 214 Kč) ze všech odvětví. Druhá nejnižší průměrná mzda je v administrativních a podpůrných činnostech, kde vzrostla o 7,9 % na hodnotu 22 639 Kč.

V obchodě (velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel) vzrostla průměrná mzda o 6,8 % na 31 702 Kč. V průmyslových odvětvích byl mzdový růst celkově slabší (6,2 %), v dominantním zpracovatelském průmyslu o 6,1 %, který se tak dostal na 32 917 Kč. V zemědělství, lesnictví a rybářství mzdy vzrostly o 7,4 % na 27 961 Kč.

Z hlediska statistiky pracovní doby bylo 3. čtvrtletí 2019 charakteristické vyšším počtem odpracovaných hodin, ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku odpracoval průměrný zaměstnanec takřka o čtyři hodiny více za měsíc; naopak objem placené neodpracované doby se snížil.

Regionální vývoj

Krajské výsledky nepřinášejí žádná překvapení pro někoho, kdo sleduje vývoj posledních let. Rozpětí nárůstu průměrné mzdy bylo vcelku úzké: 5,9-7,7 %. Zvýšení mezd se nejvýrazněji projevilo ve Středočeském kraji (7,7 %), který má mzdovou úroveň druhou nejvyšší (34 058 Kč) po Praze, a dále v Královéhradeckém kraji (7,6 %), který má úroveň spíše běžnou (31 310 Kč). Naopak nejnižší mzdový přírůstek byl v Praze (5,9 %). Tam jde o dlouhodobý vývoj, který hlavní město postupně přibližuje ostatním krajům. Přesto je zde stále výrazný odstup, průměrná mzda je v Praze 41 720 Kč. Druhý nejnižší přírůstek byl v Jihočeském kraji (6,3 %), kde je úroveň mezd aktuálně 30 704 Kč.

Karlovarský kraj zůstal nadále regionem s nejnižší mzdovou úrovní, která ještě jako jediná nepřekročila třicetitisícovou hranici (29 941 Kč), když meziroční nárůst byl 7,0 %.

V Praze stále trvá rychlý růst počtu zaměstnanců, ve 3. čtvrtletí 2019 jich zde meziročně přibýlo o 2,3 %. Výrazněji vzrostly počty zaměstnanců též v Královéhradeckém kraji (+1,1 %). K menšímu úbytku počtu zaměstnanců jinak došlo ve většině krajů, nejvýrazněji v Karlovarském (-2,0 %).

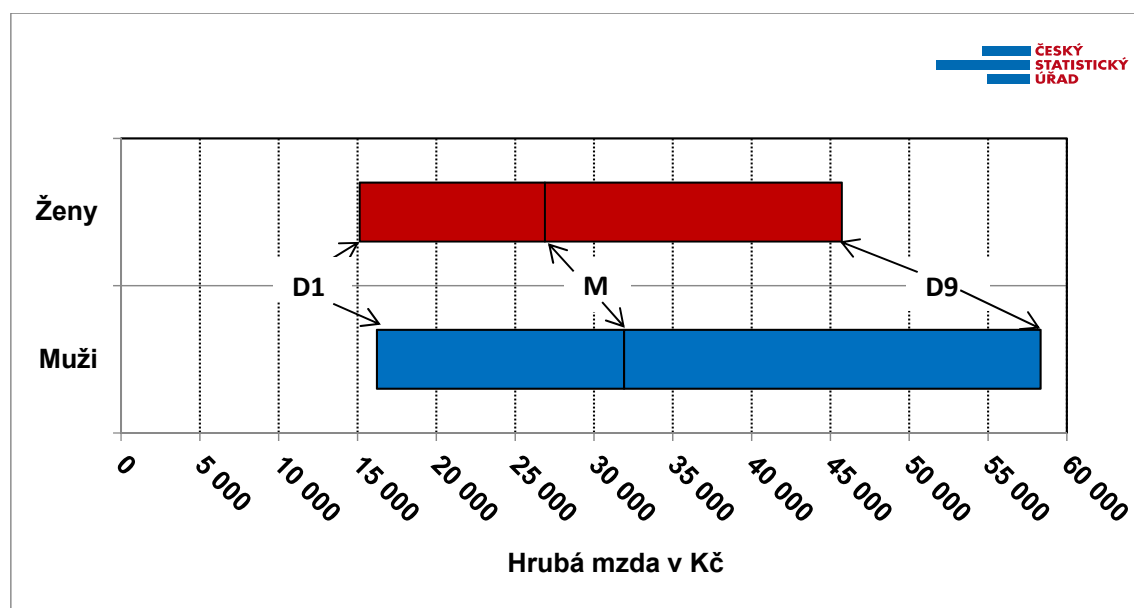
Mediány a decilové rozpětí mezd

Rychlá informace za 3. čtvrtletí 2019 obsahuje také údaj o mzdovém mediánu, který je vypočtený z matematického modelu distribuce výdělků a ukazuje mzdu prostředního zaměstnance, tedy běžnou mzdovou úroveň; zároveň byly vypočteny také krajní decily. Ve 3. čtvrtletí 2019 byl

ANALÝZA

medián 29 549 Kč, o 1 863 Kč (o 6,7 %) vyšší než ve stejném období předchozího roku. Mzdové rozpětí zůstalo široké, desetina zaměstnanců s nejnižšími mzdami pobírala výdělků pod hranicí 15 680 Kč (dolní decil, D1), opačná desetina měla naopak mzdy nad hranicí 52 531 Kč (horní decil, D9). Nízké mzdy se však zvyšovaly poněkud rychleji než vyšší, dolní decil se meziročně zvýšil o 8,5 %, horní decil o 7,0 %, nejpomaleji rostla oblast prvního kvartilu (6,3 %).

Decilové rozdělení mezd podle pohlaví

Třebaže mzdy žen vzrostly meziročně výrazněji v celé šíři distribuce, muži měly stále značně vyšší mzdovou úroveň: ve 3. čtvrtletí 2019 byl mediánová mzda žen 26 887 Kč, zatímco u mužů byla 31 909 Kč, tedy vyšší o cca 5 tis. Kč (resp. 19 %). Zároveň byly mzdy mužů rozprostřené v podstatně větší šíři, zejména oblast vysokých výdělků je notně vyšší než u žen, ženy měly horní decil 45 728 Kč a muži 58 338 Kč, čímž je vyšší o 28 %. U nízkých výdělků se rozdíl projevuje méně, ženy měly dolní decil 15 139 Kč, muži pak 16 234 Kč, tedy vyšší o 7 %.

Zpracoval: Dalibor Holý

Odbor statistiky trhu práce a rovných příležitostí ČSÚ

Tel.: +420 274 052 694

E-mail: dalibor.holy@czso.cz